

Lars Huldén

Bengt Ablfors

LARS HULDÉN FÖDDES I JAKOBSTAD på Runebergsdagen 1926 och dog den 11 oktober nittio år senare i Helsingfors. Mellan dessa datum rymms ett liv och en verksamhet som är hisnande i sin mångsidighet; man får gå ända till 1800-talet och Topelius för att hitta något liknande. Universitetslärare och språkforskare. Litteraturvetare med siktet inställt på framför allt Bellman och Runeberg. Skönlitterär författare med lyrik, prosa och dramatik på repertoaren. Översättare från flera språk till en alltid lika välklingande svenska. Organisationsmänniska med uppdrag och poster i otaliga sammanhang; om vi begränsar oss till SLS så ser listan ut så här: styrelseledamot 1965–1992, sekreterare 1979–1983, ordförande 1983–1992, dessutom medlem av flera nämnder och kommittéer. Och därtill en ovanligt älskansvärd människa. Var ska man börja för att teckna ett ens tillnärmelsevis rättvisande porträtt?

Lars Huldén hade en unik förmåga att förena det akademiska och det folkliga. Också i sin forskning utgick han ofta från sina rötter i hembygden. När han 1952 lade fram sin avhandling pro gradu vid Uppsala universitet var ämnet ortnamnen i Munsala, och när han fem år senare disputerade i Helsingfors gällde det verb böjningen i Österbottens svenska folkmål. Ortnamn och dialekter förblev sedan de områden där han gjorde sina främsta vetenskapliga insatser. Ortnamnen drog ibland in honom i häftiga drabbningar med lokalpatriotiska amatörer, som inte ville finna sig i att många svenskösterbottniska namn har finskt ursprung. Då kunde den vänlige professorn bli nog så skarp i tonen; satiren var ett vapen han brukade mästerligt, i både kabaré och polemik.

Jag kom i närmare kontakt med Lars Huldén i styrelserna för Svenska Teatern och Lilla Teatern och i Finlands svenska författareförening, där han var ordförande 1972–1978. Han kunde sakligt och effektivt leda möten till beslut, och han var en suverän talare. Som konferencier vid författaruppläsningar var han ofta så mycket

spirituellare än de uppträdande kollegerna att publiken otåligt väntade på hans inlägg.

Han debuterade som poet år 1958 med *Dräpa näcken*, och ett fyr-tiotal diktsamlingar senare kom den sista boken ut, lagom till hans 90-årsdag 2016. *Läsning för vandrare och andra* hette den. Också som lyriker förenade han högt och lågt, några diktsamlingar skrev han på sitt egentliga modersmål, Munsaladialekten, men då bifogade han vänligt en översättning till högsvenska för oss fåkunniga.

Det mesta av hans spontana poesi är fri, men han var också road av rimmade visor, av pastisch och klassiska versmått. Inte sällan strödde han in allusioner på äldre författare i sina dikter, över avstånden i tid kunde han mödolöst umgås med Stiernhielm, Wivallius eller Bellman. När han rörde sig på de markerna var det med osviklig formkänsla.

Han skrev om det som poeter brukar skriva om: kärleken, naturen, döden. Ibland skrev han också dikter om att dikta. Han tog livet på allvar, men till försöken (egna och andras) att i dikt beskriva livet förhöll han sig med ett leende. Hans poesi är alltid begriplig och tillgänglig, och vilken genre han än rörde sig i – promotionsdikter, psalmer, epitafier, kupletter – så bibehöll han sitt eget speciella tonfall; det går att känna igen en Huldéndikt hur än formerna växlar. Det gäller också hans översättningar, det må vara Shakespeare, Kalevala eller finska schlager; tolkningarna är trogna, men personliga. När han tog itu med Shakespeare, lyckades Shakespeare låta som Huldén.

År 1977 skrev vi tillsammans en musikal för Svenska Teatern, *Smugg-larkungen*, fritt byggd på Algot Niskas bravader. Lasse Mårtenson komponerade musiken, och pjäsen kom sedan att leva vidare, inte minst på sommarteatrarna. Åtta år senare skrev vi kantaten *Svep eller Den kulturella näringskedjan* för SLS 100-årsjubileum. Erik Bergman satte tonerna.

Att skriva i lag med Lasse var roligt, men det hade sina sidor. Jag kunde sitta en vecka och plita och påta ihop en text som jag sedan stolt visade för min arbetskamrat. Varpå han halade fram en längre, ofta också bättre text, som han hade svängt ihop i bussen på väg till mötet. Hans skicklighet gick det att stå ut med, men hans snabbhet och produktivitet kunde vara påfrestande. Så var ju många av hans dikter skrivna på tåg eller i transithallar, i brist på annan sysselsättning.

Under årens lopp kom vi också att skriva några dikter till varandra. När Lasse den 5 februari 1976 fyllde 50 gjorde jag ett försök att skildra hans enorma mångsidighet i ett poem, *Daktyler vid middagstiden*:

*I dag har jag ägnat en tanke åt döden
och en åt syntaxen i Skåldskaparmål
och en åt ett styrelsemöte på fredag
och en åt en jämmerlig uppsats (båhåja)
och en åt sju oskrivna visor till pjäsen
(näja, framåt kvällen har jag dem nog skrivna)
och en åt författarens ställning i Sovjet
och en åt var-står-jag-nu-riktigt-politiskt?-
och-när-ska-jag-männe-få-tid-att-fundera?
och en åt drillsnäppan som piper så vackert
och en åt författarens ställning i Finland
och en åt en danslåt som var ganska vanlig
i trakten och ofta blev spelad på dragspel
på sommaren fyrtiofyra och hösten ...*

*Det går ganska lätt att fundera och tänka
när solen står högt och man går här och plöjer.*

Lasses dikter och dråpliga skrönor gjorde honom till en inte bara respekterad utan också mycket läst och älskad författare. Han blev det svenska Finlands dejourerande nationalskald. ¹⁹⁷⁶